

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Secretarul și Bucătarul . . .	Scribe și Mélesville.
Venețiana	O. Bocca.
Profesorul Iordache . . .	Marg. Moldovan.
Intre risipuri II.	T. Bocancea.
Un tablou	I. E. Prodan.
Epigrame	Ioan Cădea.
Rămurele:	
Tinerimea română	Silvestru Moldovan.
Uituri (chiuituri)	I. G.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

SECRETARUL ȘI BUCĂTARUL.

Comedie într'un act.

Scribe și Mélesville.

Persónele:

Contele de St. Phar.
Elisa, fiica lui.
Baronul de Sauvecourt.
Adolf, fiul lui.
Antoniu, intendentul contelui.
Cimpoi, bucătar.
Servitori, vânători, feciori de bucătărie.
Scena: Paris.

Teatrul reprezintă o antișambră pompoasă a contelui. În fund și pe ambele părți uși. Înainte cu foc înăbușit; pe partea cealaltă o masă de scris elegantă.

SCENA 1.

Antoniu. (cu un pachet de epistole) De câte-ori să mai spun? Nu vreau să vorbesc cu nimeni. — Postul de ambasador al bunului meu stăpân la Koppenhaga, îmi dă multă bătaie de cap. Toți servitorii și-au perdut capul. Fiesce-care vrea să profite de urcarea simbriei; — servitórele voiesc să se facă soubrette, lokeyul bourier, până chiar și portierul nostru cel cinstit, de eri începând, voiesc să fie titulat elvețian. — Ce mai pachet de epistole de recomandațiune! Toți vreau să fie angajați, și nu sunt decât două posturi de ocupat; — unul de secretar și unul de bucătar; două importante posturi, căci este silit un domn nobil să-și jertfescă dimineața secretarului, însă pentru aceea totuși rămâne cel puțin prânzul și cina pentru bucătar.

SCENA 2.

Baronul Sauvecourt, Antoniu.

Baronul (dând preste un servitor) Sappristi! înderēt! Am adus alți ómeni la rezon, nu-mi vei sta tocmai tu în calea mea. (lui Antoniu) Unde-i contele de St. Phar?
Antoniu. Escelența sa lucrază în odaie.

Baronul. Lucrază? — Dela lucru nu e permis nici odată să conturbi pe un domn mare. O să-i spui Dta numele meu mai târziu — Baron Sauvecourt.

Antoniu. Să pôte! — Baron Sauvecourt, căruia are domnul meu a-i mulțami atâtea binefaceri?

Baronul. Da, da! — Te rog însă păstrează pentru dta laudele. Eu îi sunt prietinel cel vechiu, pe care nu l'a vėđut de dece ani. — Când va pleca să-și ocupe postul destinat?

Antoniu. Măne. Totul este deja pregătit. Escelența Sa, contesa Elisa...

Baronul. O să-l însoțescă și fiie-sa? Asta mă întăresce în suspițiunea mea; așa dară nu trebuie să pierd timp. — Unde este îngrijitorul sau intendentul contelui?

Antoniu. Ambii își fac reverințele în momentul acesta.

Baronul. Așa, așa! Ambii într'o persónă. Bravo! Aduce rente duble, nu-i așa? Și unul dintre ei scie totdeuna să se manifesteze. Inșă la obiect! Eu îți fac cunoscut prin acesta, că măne o să Vi se prezenteze un bărbat tiněr, cu o infățișare destul de bună ca secretar și totodată cu dorința a pleca măne cu ambasadorul. — Nu-l lăsați să se depărteze.

Antoniu. Domnul Baron doresce, ca tiněrul acela să ocupe postul sciuț?

Baronul. Sappristi! (incet) așa un jokéy diplomatic mai lipsea în familia mea. (tare) Nu, eu nu voiesc altceva, decât ca tiněrul acela să fie reținut aicea, până ce voi vorbi eu cu contele. — Când dejunază?

Antoniu. La douăspredece óre.

Baronul (uitându-se la orologiu) Bine. — Un couvert și pentru mine. La masă să pôte vorbi mai bine despre afaceri. Vin potrivit, idei potrivite! — dar cum stăm cu bucătaria? Are contele bucătar bun?

Antoniu. Până acuma încă nu.

Baronul. Sappristi! Un ambasador nu pôte porni din Paris fără bucătar. — Tocmai îmi aduc aminte...

adevărat, mișelul cela, pe care l'am alungat de vre-o câteva săptămâni, se potrivește de minune pentru contele. — Las numai pe mine, o să-i procur eu un bucătar, (punându-și degetele ascuțite pe buze) un srașnic bucătar. Adio! (dispare).

SCENA 3.

Antoni (singur) Ce furie de protecțiune! Mai la urmă o să-mi perd toate drepturile; Eu vreau să aleg, eu! — Tot atât, secretarul să nu-mi sbôre, țin strins la el! — Ha, tinêra contesă.

SCENA 4.

Elisa. Bine că te gădesc, iubite Antoni; am o mică rugare.

Antoni. Contesă, sunt fericit.

Elisa. Nu a întrebat încă nimeni pentru postul de secretar?

Antoni (pentru sine) Iacă, iacă! (tare) până acuma încă nimeni, singur...

Elisa. Bine. încă astăzi o să se prezenteze un bărbat tinăr, care-mi este recomandat foarte de urgență.

Antoni. Pôte un cunoscut al baronului Sauvecourt?

Elisa. Pentru D-șeu cine ți-a... da, da, cred că să cunosc. S'a vorbit pôte ceva rău despre el?

Antoni. Nu tocmai favorabil. Sunt rugat să-i abdic postul.

Elisa. Bagă bine de samă, iubite Antoni, vei fi înșelat, căci tinêrul bărbat este modestia încarnată, blând, cult, abia de 24 de ani...

Antoni. Ei, atunci este încă prea tinăr.

Elisa (foarte repede) M'am înșelat, el este de treizeci de ani.

Antoni. Dómna contesă îl cunoșce?

Elisa. Nu — da; mi l'a recomandat, este dintr'o familie foarte bună; nu o să găsească tata mai plăcut secretar. Scie zugrăvi, cânta italianesce, da să-l veđi dansând!! — O să mă obligi foarte mult, iubite dle Antoni.

Antoni. Dorința Dtale Contesă, este pentru mine poruncă. Escelența Sa are încă mult de lucru, și dacă nu va veni astăzi, atunci...

Elisa (tute) O să vie, iubite dle Antoni, o să vie; trebuia să fie deja aicea.

Antoni. Și numele?

Elisa (la o parte) numele — Adolf in punctul acesta nu mi-a dat deslușiri, — sub ce nume să va recomanda ôre? (tare) L'am uitat, o să-l aflî dta însă; primesce-l te rog, iubite Antoni, amical; durere pentru Dta este numai secretar, inima mea însă l'a avansat deja de mult la consilier intim.

SCENA 5.

Antoni (mai târziu servitori).

Antoni. Ei, ei, ei, ei!!! — Contesa poruncesce, ea este bulgărul de aur al tată-sêu; un intendant cu minte concede. — Cum să intereséză însă toți de secretarul acesta!

Servitorul întâiu. Dle Antoni! Dle Antoni!

Antoni. Ce este?

Servitorul al doilea. Escelența sa poruncesce.

Antoni. Indată! (pe aci se cadă de-a berbelêcu) Aci. (împinge pe unul dintre servitori) Puneți scaunele în ordine. (cătră celălalt) Aicea caminul.

Voci. (afară) Dle Antoni!

Antoni. Indată! porunciți! (fugind) Escelența! — Aici! (afară) Escelența.

SCENA 6.

Cimpoi Intră din partea opusă. Slugi.

Cimpoi (opunându-se unui vênător, care nu-i permite să intre.) Eu trebuie să vorbesc cu dl intendant. — „Vorbesc cu Elvețianu, vorbesc cu Elvețianu!“ Acésta ar fi colea, să nu vorbesc cu nimeni? (privesce sala și livreele elegante ale celor doi servitori.) Drace, ce elegant! Da, da! Parisul se reforméză; merge aprôpe tot pe piciorul cela ca la mine în Strassburg; s'ar putea cu tot dreptul numi

RĂMURELE.

Tinerimea română.

III.

(Continuare și sfîrșit.)

Anul 1884 se termină cu procesul „Observatorului“ respective a mult regretatului nostru George Barițiu, ca redactor răspunđător al acelei foi, ér la începutul anului 1885 se întenză proces de presă „Tribunei“, anume directorului ei Ioan Slavici și redactorului Cornel Pop Pêcurar. Ambele procese se termină cu achitarea acușăților din partea juriului de presă din Sibiiu.

Românii de pretotindenea au saltat de bucurie la aceste sciri și pentru banchetul, ce inteligința din Sibiiu a voit să-l dea în onôrea celor achitați, care însă a fost oprit, s'au trimis 48 de adrese de aderare, provêdute cu multe subscrieri, din toate părțile locuite de români.

Aceste au fost primele adrese de aderentă.

Intre ele a fost una și a tinerimii române universitare din Cluș, de următorul cuprins:

Cluș, 10 Februaru n. Domnilor Barițiu și Slavici! Junimea universitară română din Cluș Vê felicită. În bine și în rău ea este totdeauna cu Voi.

Depeșă acésta de felicitare a fost iscălită în numele junimii de scriitorul acestor șire.

Pentru acésta adresă de aderare, tinerimea din Cluș a fost trasă în cercetare disciplinară aspră, a trebuit să supôrte de nou o persecuție pentru manifestarea alipirei la aspirațiunile juste ale poporului român. A trecut însă și acésta preste capetele ei, ca multe alte necazuri ce au lovit fără cruțare când o parte, când alta a poporului român, fără ca să-l intimideze sau să-l môle, ci ôțelindu-i mai mult puterile.

Tinerii, cari au adresat acésta felicitare, în decursul rigorôsei cercetări s'au purtat cu curagiu și demnitate, fiind solidari și rezoluți pentru ori-ce va urma. Și cu toate că adresele de aderare sunt permise pentru cei achitați pe calea justiției, tinerii au fost condamnați la dojană și la detragerea stipendiilor, cu intențiunea de-a fi loviți în existența lor. Ei au fost condamnați, după cum s'a dis în sentință „din cauza vătămării loialității de cetățen al statului“ și dintre ei mai aspru a fost condamnat subscrisul, care a iscălit depeșă, anume să i se detragă stipendiul de stat și „tradarea de patrie“ să ii se inducă în absolutur.

Tot în acest timp au fost supuși la persecuție între alții mai mulți tineri din un alt centru de studii, ascultătorii români dela academia de montanistică și silvicultură din Șemniț. Tinerii de aici au fost persecutați și atacați de colegii lor unguri, ér unii siliți să părăsescă academia, din motiv, că țineau la națiunea lor și nu să lăsau a fi bajocoriți ca români. Un coleg al lor ungur le-a spus, cauza pentru ce sunt persecutați: „pentru că vorbesc românesce, sunt ômeni pericu-

Parisul, Strassburgul în miniatură. — Ce elegante li-vree. Norocul meu că mi-am ales și eu un costum frumuseț; colórea ca ficatul de găscă, nasturi strălucioși ca oglinda, nu prea mici; nu o să mă cunoscă pe re-numitul bucătar din Strassburg.

Servitorul întâiu (cătră servitorul al doilea) Dl acesta vrea pôte să vorbescă cu intendantul. — Dl meu!

Cimpoiul (la o parte) Dl meu, — acesta o face numai rocul meu! (tare.) Da. Aș voi să vorbesc cu dl intendant.

Servitorul al doilea. În momentul acesta este la Escelența Sa; dacă voiți însă să așteptați (împinge un scaun)

Cimpoiul. Cu plăcere. (Servitorul dispăre.)

(Va urma.)

VENEȚIANA.

„Luna sus pe cer lucește,
Sufală vântu 'ncetisor,
Barca lin pe val plutesece —
Eu de doru-ți stau să mor.

„Te aștept, iubite, vină,
Dulci momente să gustăm
Și pe marea cristalină
Barca lin să o mânăam.

„Vin' ah! vino, căci te chiamă
Vocea mea cu dor, cu drag,
Lângă tine nu am témă,
Sum p'al fericirei prag.

„Când te sciu în depărtare,
Dilele mi se uresc,
Peptu-mi geme 'n griji amare,
Ah! simțese că mă sfârșesc.

„Vin' de-alină-a mele doruri,
Să-mi plec capul p'al tîu sin
Și-ai tîi ochi, ceresci decoruri
Să-i privesc uitând de chin!

„Vino, 'n sara mult tăcută
Noi cu foc să ne iubim,
Vin', căci ori-ce ăi-i perdită,
Dacă făr' amor trăim!“

Astfel dîse întristată
Venețiană, suspinând,
Dar nici vorba nu e gata
Și-al seu drag o chiamă blând.

Iute 'n barcă se aruncă
Și pe mare lin plutesc;
Nu le pasă nici de-o muncă,
Căci cu foc ei se iubesc.

O. Bocca.

loși statului și trădători de patrie“. Intre cei persecu-
tați aici a fost și Petru Lucaciu, frate cu duiosul nos-
tru martir național, Dr. Vasile Lucaciu.

Aceste lupte și aceste lovituri date tinerimii nos-
tre în anii 1884—5 au impresionat adînc pe români și
i-au umplut de o justă indignațiune. Românii simțeau,
că dușmanii lovind în tinerime, lovesc în poporul ro-
mân. „Nu tinerii sunt pedepsiți — dîce un corespondent
al „Tribunei“ în Nr. 91 din 1885 — ci e pedepsită na-
țiunea română. Pedepsă numai întru atîta cadă asupra
lor, încât ei nu voiesc să se desfacă de corpul națiunii,
ci sunt solidari în suferințe“.

Astfel tinerimea a primit încurajări din tóte păr-
țile, voci de simpatie, de iubire și admirație și cei lip-
siți chiar și ajutor material însemnat, adunat prin co-
lecte. Mare entusiasm și multă bucurie a cauzat însă
tinerimii din Cluș vocile de simpatie, de solidaritate,
ce le-au primit în mijlocul persecuțiilor dela colegii lor
de pe la alte universități, în special dela colegii lor
din Viena și Pesta.

Prin acesta s'a pus basa solidarității între tinerime.
În câți-va ani acesta solidaritate s'a strîns, s'a conso-
lidat tot mai mult și primul ei fruct mai însemnat a
fost cunoscută: „Replica tinerimii universitare“.

Mai înainte tinerimea noastră din diferite centre cul-
turale, grupată în jurul societăților de lectură a între-
prins unele lucrări literare, prin cari s'a afirmat și și-a
câștigat merite pe terenul cultural-național. Astfel tîne-
rimea din Viena, întrunită în societatea „România jună“

a scos un „Almanach“, în care se cuprind scrieri ori-
ginale dela unii din cei mai de frunte literați de-ai nos-
tri, ér tinerimea din Pesta a edat în o ediție nouă „Is-
toria pentru începutul Românilor“ de Petru Maior, al
cărui nume îl pórta societatea de lectură a tinerimii
din Pesta.

Aceste lucrări au fost însă isolate. Lucrarea mare
istorico-politică, la care s'a angajat tótă tinerimea uni-
versitară, a fost „Replica“, una dintre cele mai însem-
nate scrieri ale noastre. Ea este o lucrare serioasă, ba-
sată pe date reale, nereturnabile, care face onóre ti-
nerimii noastre. Un merit deosebit și-a câștigat la com-
punerea ei valorosul tîner drd. în medicină la univer-
sitatea din Graz, Aurel C. Popovici, ađi aflător în Bu-
curești.

Solidaritatea nutrită mai departe între tinerime și-a
aflat frumósă espresiune cu ocaziunea procesului Memo-
randului în Cluș, culminând în: „unul pentru toți și toți
pentru unul“. Tinerimea actuală, asemenea celei din 1848
a chemat poporul la Cluș, pe „Câmpul judecătîii“ și s'a
îngrijit de luminarea, și capacitatea celor adunați și de
sustinerea ordinii și a contribuit mult, de manifestația
națională a reușit dîmnă și impunetóre. Pentru acesta
atitudine nobilă a sa tinerimea a fost trasă în cerce-
tare, ca și tinerimea dela 1885. Trebuia să trecă și ea
prin focul suferinței, dar, precum sciut este, cercetarea
intentată s'a sistat acum de curînd.

Astfel am sosit cu mica mea schiță la present.
Tinerimea română are un trecut frumos, dela care ge-

PROFESORUL IORDACHE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Șara era senină, dar rece. Lângă ferestra lui favorită profesorul Iordache stătea erăș dus pe gânduri. Multe gândiri se îngrămădeau atunci în creerii lui și multe reamintiri se desveluiau din vëlul trecutului.

Își vedea sătuțul cu biseriçuța de pe dél, auđea tingănitul clopotelor. Își vedea hotarul satului și departe, perduți în ceta munții alburii. Căsuțele acoperite cu stuf, apoi locurile și ascunđișurile, pe unde se juca cu alți băieți. Căsuța modestă a părinților o vede mai clar, părea că vede pe fatăl său, cum sta în ușa pridvorului și se uita cu fruntea încređită după servitori. Părea că vede din ușa bisericeii — unde stătea ca băiat — pe mamă-sa cu mânil impregnate, cu fața liniștită și piosă cum se roga lui Dumnezeu. Din față și de pe lacrimile din ochii ei, recunoscă, că este rugă pentru el, care era departe de casa părintească. Apoi turnul bisericeii cu cuiburile de porumbi, lacul de din jos de sat, unde se scâldea cu prietini, copii de țerani, pe toți îi vedea înaintea lui.

Un nor ușor întunecă pe un minut pământul, apoi alunecă mai departe, lăsând în urmă stelele și luna mai sclipiciose. Deasupra ferestrei lui lucea cea mai frumoasă stea.

Profesorul Iordache se uita lung la stéua aceea și în jurul ei părea că vede un pěr buclat, un profil de față femeiească. Și fața aceea sémăna cu a... cu a ei, cu chipul gingaș angeresc. Lucirea stelei scăpăra ca o inimă setosă de iubire.

Fantasia se apropia tot mai mult de present.

Un duruit de trăsură îi intrerupse firul gândirilor.

— Va fi Leni — își diše atunci — merge la bal... cu mirele ei. — Leni va fi cea mai frumoasă acolo, ea, numai ea pôte fi, și eu nu o pot admira... Eu și așa sunt prea sée, pentru a sci aprecia frumseta și blândeta

nerațiile viitoare pot lua exemple mărețe de iubire și entusiasm național, de jertfă, curagiu și abnegațiune în luptă. O națiune, care a avut și are o astfel de tinerime cultă, nobilă și bravă, a cărei inimă bate pentru idealul național, pôte fi mândră și pôte privi cu încredere în viitor.

Silvestru Moldovan.

Uituri (Chiuituri).

— Din literatura populară a Zarandului. —

Pentru două vaci cu lapte

Luai buze dăbélate.

Pentru doi ciocani de boi

Adusei buha la noi

Cu laută și cimpoi.

Merge buha la ocol

Fug vacile de sē-omor

Cu buhele nu-s dedate,

Ci cu mândre periate.

Ochi negri ca murele

Imi tređiră gândurile

Điua umblu și șuesc

Nóptea 'n somn mă pomenesc.

Frunđă verde de molin

Cui sē spun al meu suspin.

Spune-i-laš codrului?

ei... Dar nici nu aş voi asta, eu nu sunt chiebat de sörte pentru așa ceva, eu am datorințe de implinit față de omenimea întregă și nu mi-e iertat sē mă mărginesc la o ființă. Scie însă Dumnezeu, simțiri de aceste par' că n'am mai avut... și nu sciu ce va sē đică la mine astfel de gândiri... Leni va dansa acum, și eu... a ce, ce mă și împörtă pe mine... la lucru băiete!

Cu aceste sē puse la masa de scris, și își adēnci atențiunea în cărțile îngălbenite.

În điua următoare n'a putut ținé óră cu Niță Căldărescu, căci tótă casa era mobilisată. În două đile simți grozav lipsa distracției cu Leni. Acum a vėđut cum e fără ea. Două đile nu a putut studia, nu a putut dormi nimic, din cauză că nu scia ce sē petrece la Căldărescii. Iritația căsenilor i-a destăinuit o nemulțămire sau nenorocire chiar, nu scia ce.

Sē mērgă sē întrebe ce-i, nu-i venea bine la so-cotela, căci la urmă i-ar fi răspuns că ce îl împörtă. Și aveau dreptate.

IV.

Eleonora era în anul cel dintăiu, în care începe o fată sē jöce rolul de fată mare. Era preocupată de ilusiunile cele mai plăcute ale vieții, viitorul îl vedea în colori purpurii, natura în un farmec sublim. Totul îi părü fericire și indestulire până acum și credea sē fie și în viitor. Rēul și neindestulirea le cunoscea din auđite numai. Era fidanțată. Inima ei nu cunoscea încă focul amorului. Mamă-sa îi spusese, că face partie bună, că Veran e om bun, mai scie Dumnezeu câte de tóte. Eleonora sē simți îndemnată de calitățile aceste înșirate de mamă-sa, și logodna s'a făcut. Veran nu îi era nesimpatic Eleonorei, dar de iubire din partea ei încă nu putea fi vorbă. Las că Veran era cu patru-spredece ani mai în vėrstă decât ea, și astfel ea sē

Codru-i verde

Nu m'a crede,

Vēntu-i iute

Nu m'aude.

Hai leliță tinerea

Sē-ți arēt inima mea,

Gândurile sē-mi alungi

Đi'ngă min' sē nu te duci.

Floriceică de pe rit

Đeu că mor, de nu te rup

Sē te pun în pālărie

Sē-mi fii dragă numai mie.

Asară 'nsărai 'n Turda

Đori de đi fusei la mândra,

Asară 'nsărai 'n sat

Tótă nóptea mi-am umblat

Đori de điuă-am fost în pat.

Câte flori de pe isvor

Tóte-mi strigă sē mă 'nsor,

Numai flórea cea din laz

Imi strigă sē mă mai las.

Că n'ar fi mare pēcat

Sē rămân neinsurat.

I. G.

obicinuisé a avea o stimă și prevenire deosebită față de dinsul, pe cari acesta le considera ca efluc al iubirei.

Căsătoria nu era să fie rău potrivită, căci Veran era om blând, cu maniere fine, cu poziție bună și cu inimă și mai bună.

A doua zi după bal, cam cu greu, dar tot să decise Veran să facă o vizită scurtă miresei sale.

Spre surprinderea lui află acolo și pe Padu.

Domna Căldărescu fusese de două zile indispusă și eși puțin de acasă.

Eleonora era mai mult tristă și asculta pe Padu fără obiecționări din parte-i.

Viorica nu se putea amesteca în conversație, deoarece erau lucruri personale ale lor, pe cari ea nu le cunoșcea.

Padu cu cutezanța unui prietin vechiu al casei ocupa loc lângă Eleonora și aici îl află și Veran încins în conversație intimă.

Când vădă Eleonora pe Veran intrând, îi se adună sângele în obraji și deveni cam perplexă.

— Nu te-ai așteptat la conturbarea mea, Leni dragă, așa-i?

— A, ce — ce conturbare înțelegi Ghiță?

Intr'aceste Padu se prezentă lui Veran și-i întinse mâna, pe care acesta nu o primi.

— Dta domnule Padu? Te cunosc indestul, deși ne-am întâlnit numai o singură dată la conferința noastră din Paris, cred că îți aduci aminte și Dta.

— Că-ă Adecă te-am vădă și eu pe acolo, când . . .

— Spune verde domnule, că mă scii, la ce atâta incunjur.

— Imi spunea alaltă-eri sară, că te cunósce așa din vedere dela Paris — duse Eleonora, ca să dică și ea ceva.

— Da, da, — reflectă Veran cu un zimbet môle și sarcastic.

Padu vădend, că cum stau trebile își luă pălăria și făcend compliment respectuos Eleonorei și Vioricei se depărtă, fără de a zice un cuvânt măcar lui Veran.

Vizita lui Veran fusese scurtă de tot. Eleonora se aștepta să-i dică ceva, să o mustre, să-i spună ce nu i-a convenit lui, sau să-i spună despre cunoștința lui cu Padu, dar Veran nu făcu nici cea mai mică alusiune la toate aceste. Din contră, se purta cu cea mai mare curtoasie față de mirésa lui. Dinsul nu era omul, care se pótă spune ceea ce simte. Când avea supărare era abătut și trist, își ascundea însă supărarea în inimă fără să o scie cineva. Când era indestulit era ceva mai vesel, dar nu își manifesta indestulirea. Era amar de omul acela, care era avisat la consolarea lui Veran și apoi nici acela nu era mulțămît, căruia avea să-i exprime ceva mulțămire. Cu toate aceste era omul adênc simțitor și sensibil peste măsură.

(Va urma.)

BCU Cluj ÎNTRE RISIPURI. Library Cluj

II.

Noi ne primblam prin pacinica preluncă,
Tu-mi împleteai o prospătă cunună
Și mi-o dăduși cu bucurie jună
Ca suvenir înainte d'a ta ducă.

Avea mi-e a fostului nălucă
Reminiscente 'n sufletu-mi resună,
Privesc la daru-ți ș'aflu o lacună
De flori, căci scuturându-se s'usucă.

Degeaba ne-au steclit vederi sublime,
Ce timpuriu le 'ngropă reaua sôrte,
Apus'au multe zile riđetóre.

Uscându-ni-se flóre câte flóre
Nici când napoi nu ni le-a 'ntôrce nime,
Ci ne-a 'nvêli cu giulgiu-i trista mórte.

T. Bocancea.

UN TABLOU.

(Sfîrșit.)

I. E. Prodan.

Pre cum Românul și în necaz își scie face veselie, noi, în ziua asta, care era a bucuriei, cu atât mai vêtos ne-am dat petrecerii. Și cum nu! Să veđi copile asemenea dinelor din povești în pitorescul lor costum, unele ședend a lene pe velința môle verde, ér altele saltând, așergând în giurul nostru și aruncându-ne priviri galeșe din vii lor ochi, ca și cum ne-ar chema la o horă, și noi se remănem nemișcați la modesta lor dorință?! Intins-am o horă mare și voiósă și învertitu-ne-am apoi și în alte jocuri, până când sórele nu era mai departe ca de vr'o trei-patru stângini dela délul

din spre apus, ce-l aștepta la pólele sale cu un culcuș plăcut, rêcoritor, ca să-și odihnescă trupul sdrobit de mult umblatul său.

Dar sórele înainte de a se culca avea să ne fie încă martor și la încheierea sêrbătórei acestei zile, care avea să urmeze în piață.

În percursul riuului cât ține dela trecerea preste pod și până aprópe de locul, unde un demn fiu a lui Hipocrat își are locuința, se întinde piața. Incadrată dinspre nord-vest de nese edificii în partea cea mai mare cu câte un cat, ér dinspre ost, dând în limpedele

riu de munte, piața, care este curată și bine pavată, îți face o impresiune plăcută.

Spre această piață ne îndreptăram cu toții și ne concentrăram în apropierea clădirii, unde era casina română. Aici aveam sfârșitul zilei de 3/15 și tot aici avea să se pună în scenă primul act al comediei patriotice.

Însărcinat din partea colegilor mei, trebuia se rostesc o vorbire, după obicei, poporului, care în timp de un sfert de oră dela sosirea noastră, se adunase din toate părțile și cuprinse întreaga piață.

În mijlocul acestei mulțimi mă ure pe o masă, ce suplinea tribuna, și de a cărei două laturi doi copii de scolă îmi țineau nesce ramuri verzi, nu atât ca să mă scutescă contra rașelor sôrelui, ce înspre apunere ni le trimetea cu duioșia celui, ce-și ia rămas bun dela ce are mai scump, ci pare-mi-se ca să apar ca un român și mai verde de cum eram.

Apoi de, codrul a fost și este asilul Românului în timpuri viforose și opinea în codru se simte mai sigură. Mie nici asta din urmă nu-mi lipsea. Mi-am lăpădat în acesta și „sdrențele nemțesci“, atât pentru însemnătatea zilei, cât și mai ales ca să fac pe voia Marinei, a scumpei mele iubite, care de câte ori îi vorbeam și mă întrețineam cu ea, nu înceta de a-mi dice: în hainele aste nemțesci ești ca un „pahont“, și care în presara zilei de 3/15 și-a esprimat gustul său estetic românesc, să mă îmbrac în cioreci, opinci, șerpar, și cu celelalte, precum e Românul nostru neaoș.

Am ascultat-o și Român cu inima și cu portul mă urcai pe masă și începui a vorbi. Vorbit-am cât am vorbit cu căldura, ce și-o inspiră astfel de zile, dar n'am putut câștiga.

Nesce code de cocoși, ajunse pe coperișul duor apărători ai maiestății statului în ideie, mă apucară de ȋtari și voiau nu numai să mă ducă la rēcôre, dar chiar să mă înghită de dragul opincilor.

Actul întâiu s'a început și noroc ploștelor gôle ale locuitorilor, care se mișcau prin aer și se apropiau de codele cocoșilor în formă amenințătoare, că n'am fost în cotărleța cocoșilor.

Norul negru s'a ivit, dar nu pe cerul senin al serii de 3/15 Maiu, ci în inimile noastre. Nu i-am dat însă multă grije în acele momente, ci continuăram a ne distra fără a gândi, că la cântatul unui cocoș toți cocoșii încep a ținea ison, deșteptând pe cei ce trăiesc în ideea de state mari, puternice și cu rôte de mămăligă.

A venit deci a doua și un archicocoș însoțit de 14 cocoși chemați în grabă dela Sibiu și înapoia lor un jude investigator de urgență. A doua și după amăzi urmază actul al doilea.

Patalamaue, adevă, citații în cause criminale scrise pe hârtie verde. Investigația se începe. Crucifixul înainte — jurământ, fasionare și luarea procesului verbal.

În seria ascultațiilor, al treilea învrednicit am fost eu. Locul prim nu mi l'a dat judele investigator numai din motivul, că mă va pute incurca cumva prin fasiunile celor doi de dinainte.

Și-a și ajuns scopul. Judele, serios, aspru, cu fruntea brăzdată de chinurile ideii de stat, după mai multe întrebări voesce să mă lovescă cu „un argumentum ad hominem“ :

— De ce te-ai îmbrăcat dta în opinea cea diformă, în ciorecii cei nepotriviți pe o căldură ca asta — judele avea fierbințeli patriotice, era ca și luminatul de ași cu aventura aeronantică — când dta porți costum franțozesc, ôre nu ca să agiți?

— A, pardon, dle jude! permite să-ți spun că eu n'am avut nici intenție, nici voie de a agita pe cineva; din contră altcineva m'a agitat pe mine.

— Cum, cine a fost? Ea'n spune-mi! căci spunând adevărul dta vei scăpa ușor și apoi voi dedepsi eu pe acela, care se face vinovat de §§. 171, 172, și mai scie Belsebub de cari îmi spunea judele.

— Vê rog dle jude instructor! Nu e vorbă de acel, ci de aceea.

Năcăjit judele:

— Ce vorbă: cel, ceea?!

— Da, vê spun, nu a acel, ci aceea, căci e femeie, adevă o fată frumoasă.

— Apoi bine, dacă e și ceea, spune-mi cum a fost?

— Etă așa! Sunt îndrăgostit într'o copilă frumoasă și bună ca un ânger. Ei încă i-ar plăcea încâtva de mine și nu mă îndoiesc, că m'ar și iubi dar — pécătôsele aste de haine franțozesci, cum le numesci dta, atât o îndispune, încât pe lângă aceea că îi displac, mă poreclesce „pahont“. Asară după ce și-a mânat vaca în curte...

— Ce am eu cu vaca!?

— Dic, după ce și-a mânat vaca în curte, am agrăit-o la pôrtă, am stat puțin de vorbă cu ea și spunându-i despre petrecerea ce vom ține-o la 3/15 Maiu mi-a dis, că dacă nu mă voi îmbrăca românesc, să sciu, că nici nu are să se mai uite la mine. Vedeți e cestie de dragoste și a trebuit să-i împlinesc rugarea, fiind-că o iubesc și nu mă îndoiesc, că dl jude având să petrecă numai o lună aici între aceste frumoase, admirate de lume, cu neputință este, ca vr'una din ele să nu-ți răpescă inima și să te supui cu plăcere, pentru a-i câștiga dragostea, dorinței ei de a te îmbrăca românesc.

Cu mâna pe gură, judele meu, după acesta fasionare, se îndreptă spre ferestră unde pufă în ris și apoi cu fața între nor și senin se reîntôrce dicându-mi, se subseriu procesul verbal luat de un funcționar român dela aceea judecătorie, căruia îi dase lacrimile de ris. Dar nu mai puțin rise și drăgălașa Marină, când îi istorisii cum m'am scos cu ajutorul ei din belea.

Cercetarea patriotică cu atâta nu s'a sfârșit. Vr'o dece zile de-arëndul a mai ținut și în urmă judele cu un tenc de scrisori s'a reîntors, dar nu cum a venit. Căci a venit cu ferbințeli cauzate de friguri patriotice și s'a dus cu friguri de dragoste. Sermanul s'a amoresat de-o frumoasă fetișoră. Ce i-am prorocit, s'a împlinit.

*

Opt ani au trecut dela acea și de 3/15 Maiu. Multe lucruri s'au schimbat de atunci și codele multor sermani de cocoși au ajuns la trista rolă să înlocuiescă capul unor nesăbuiți.

Scumpa mea Marină, de care eu durere m'am despărțit, vędând că eu nu voi a-mi schimba „sdrențele“ și prin urmare nu-mi pot lega sôrtea de a ei și-a căutat fericirea după dorul inimei sale. Și și-a găsit-o. Căci pe tabloul ce representă aprôpe toate figurile din ziua de 3/15 Maiu, și, care 'mi reaminti toate aceste impresiuni neuitate. În apropierea drăgălașei sale ființe dădui și de al iubitelui ei soț căruia viu a-i răspunde:

Drăgălașa-ți copilă de 8 ani? Bucuria zilelor tale o poți aduce aici în internatul școlii de fetițe. Tacea lunară pentru întreaga întreținere e neînsemnată. Copila se va împărtași de o educațiune fôrte îngrijită și ca să-ți scriu cu câteva rënduri mai mult decât în ultimatul têu, adaug, că instrucțiunea se face cât se pôte de bine.

Salutare iubitei tale soții.

Blașiu, August, 1894.

EPIGRAME.

Unui filosof.

Dici că urechile mele
La măgar s'ar potrivi,
Hai atunci schimbăm cu ele
Și măgarul e aci.

Ploiesci, August, 1894.

Unui galantom.

Când te vîd așa galant
Mi-aduc aminte d'un savant,
Îți pot spune și de cin'
Mi-aduc aminte de Darwin.

Ioan Căndea.

FELIURITE.

Higiena.

Higiena profesiunilor.

Profesiunea agricolă. Dintre toate profesiunile această este cea mai răspândită la noi și această este cea mai frumoasă și cea mai sănătoasă viață. Ferice de acela, pe care sôrtea l'a lăsat apröpe și credincios muncii sale pămîntului, fiind în mijlocul naturei libere, el se află la izvorul sănătăței. În această clasă se cuprind toți aceia, cari se aplică la munca câmpului.

Din timpurile cele mai vechi se constată, că agricultura a fost primul lögân al civilizațiunei. Așa vedem în Sânta Scriptură, că între Istraeliteni nu se aflau meserii deosebite; dela cel dintăiu din seminția Iudei, până la cel din urmă născut din seminția lui Beniamin, toți erau plugari și păstori, ei singuri arând și singuri păzindu-și turmele. (Iud. 19. 16).

Toți care se destină frumoșei meserii de a smulge pămîntul, intră în cele mai bune condițiuni igienice. Absorbit de greua sa muncă a câmpului, omul trece viața lui liniștită, morala se întărește în familia lui. Aerul curat ce respiră din ȳori de ȳiuă și până sara, înviorăză puterile lui, dulcea arșită a sörelui de primăvară dă circulațiunei sângelui o vie mișcare, și munca pămîntului dă corpului diferite mișcări, cari sunt foarte folositoare.

Agricultorii își petrec viața lor sau la câmp, sau prin locuințele lor. Petrecerea pe câmp în aer liber, desvöltă pieptul. Viața este mai lungă la țărani decât la orașeni; această vine dela curățenia aerului, dela deprinderile liniștite și dela simplitatea regimului. Mortalitatea la țară este mai mică decât prin orașe.

ȳeranii ar trăi și mai mult, dacă ar observa regulile igienice.

Pe lângă toate avantajele, de care se bucură sătenii noștri, sunt o mulțime de alte neajunsuri, la care ei sunt espuși, și care dau naștere la nenumărate bôle. Causa principală care ei nu sunt și mai bine în privința mortalității și a bôlelor este, că nu se nutresc destul de bine. Măncarea lor este foarte nenutritöre, și nu au de unde se-și reparaze puterile pierdute prin muncă. Dacă la această vom mai adauge și beutura alcoolică (rachiul sau vinarsul) amestecată cu vitriol, care îl vînd jidovii, apoi vom descoperi izvorul bôlelor, de care suferă acești martiri fără ajutorul medical.

ȳer marele nostru poet de eternă memorie Andreiu Murășan, într'una din poeziile sale intitulată „Viața la câmp“, etă cum se exprimă în privința vieței dela țară:

„Mult îmi place hotărîrea amicului dela țară,
Care neungiuărînd sclăvia zidului întunecat
Și-a ales s'e locuiescă în câmpie, în afară.
Unde-i apa ca cristalul, aerul viu și curat.

„Acolo e fericirea și viața adevărată,
Nöptea te răsfață luna, ȳiuă veți cerul senin;
Nu-i vecin cu casă înaltă, sörèle s'e țil-abată;
Acolo șovăie riul cu murmurul sêu lin.

„Apa-i dulce sănătösă, nu te temi de nveninare;
Riul șovăie într'una invitându-te spre somn;
Er când s'e crepă de ȳiuă îți dă semnul de sculare
Ciocărlia, ce s'e 'nalță sus cătră cereșcul Domn“.

(Va urma.)

Dr. Elefterescu.

Una și alta.

Cănele prim-ministrului. Prim-ministrului englez, lordului Rosseberrry îi plac mult căinii. Călătorind el acum câți-va ani dela Liverpool la Dublin, s'a întemplat că cănele sêu favorit, Mutton, care îl însoțea preste tot locul, a cădüt de pe vapor în mare și era s'e se înece. „Dle căpitan, strigă lordul desperat, opresce vaporul. Căpitanul însă răspunde, că numai atunci îi este permis s'e oprască vaporul, dacă cade vre-un om în apă. „Acesta s'e pöte întempla numai decât — ȳise Rosseberrry, sărind în mare.

Căpitanul a fost silit acum a opri vaporul și lordul dimpreună cu cănele sêu au fost scoși pe bord, după ce s'e udară bine.

Prețul curtenirii. La judecătoriiile din Statele unite ale Americii adeseori s'e întemplă, că femeile acuză pe curtesanii lor, cari promit a le lua în căsătorie și în urmă le părăsesc; ele pretind despăgubire în bani. Acum s'a întemplat un cas contrar. Un tinër din Cleveland, cu numele Rogers a improcesuat pe d-ra Elisa Krantzler, pretinȳend 5000 dolari despăgubire. Pretensiunea și-o bazeză pe următoarele: El a făcut curte d-șörei Elisa 3 ani de-a rëndul și abstragënd dela inghetătele și zaharicalele, ce le-a consumat d-șöra Elisa în acest timp pe spesele lui Rogers, el a prădat trei ani scumpi înzadar și din pricină, că d-șöra Elisa i-a promis a s'e mărita după el, n'a reflectat la trei partii splendide, cari le avea ca în mână. — Poftim acum, judecătorule, fă dreptate!

Femei în öste. În Paris a apărut în vara această o carte interesantă, de Emil Cère, care s'e ocupă cu femeile, ce au jucat rol în öștile franceze.

Cea dintăiu femeie, cu care s'e ocupă el este Sans-Gène. nume ce-l pörtă și cartea, ca titulă. Numele adevărat al ei este Teresa Figueur, născută în 1774 în Talmay. Ea a intrat în militia din Francia sudică, la anul 1793. Fünd femeie rea de gură, soldații au numit-o Sans-Gène. Dela militia a trecut în östea regulată, ca dragon. A luat parte la asediul Toulonului, a fost rănită în cinci rënduri, a fost făcută prizonieră de două

ori, doi cai au fost pușcați de sub ea și a părăsit oștea la 1815, primind o pensune de 200 franci. La 1818 s'a măritat în vîrstă de 44 ani și a trăit 85 de ani.

Afară de acésta și alte femei au servit în armatele revoluționare, precum Virginia Ghesquieré, Angelina Brulon, Maria Schellinek etc.

Virginia Ghesquieré a intrat în oște în locul fratelui său mai mic, cu care sēmēna fôrte mult. A escelat la Vagram și a devenit sergent. La 1808 a fost rănită la Lissabona și a murit în anul 1855.

Angelina Brulon s'a născut la anul 1771 și a luat parte în șapte expedițiuni militare. Fiind rănită la picior a devenit invalidă și a murit la 1853, după-ce la 1851 a fost decorată cu crucea legiunii de onoare.

Maria Schellinek a intrat în oște la anul 1792. A servit 17 ani și a luat parte la 12 lupte. A fost rănită de 6 ori cu sabia, ér la Austerlitz de un glonț.

Cere înșiră mai multe alte femei în cartea sa. Iritațiunea ce a cuprins Europa la 1792 a avut influință și asupra femeilor; ele încă au voit să servescă patriei. Istoria răsboiului spaniol ne arată exemple de vitejie a femeilor, dar și de cruđime. Femeile din Vendée încă au fost curagiöse și crudele. Cere arată în urmă, că conventului național nu-i prea conveneau femeile în armată și nici nu le îndemna să intre. Ér pe unele, cari au fost în armată le-a pensionat și le-a depărtat, afară de cele amintite mai sus.

Anecdote.

Naturelul popórēlor. Intr'un birt vestit din o capitală umblau mușterii de tóte națiunile: nemți, francezi, englezi etc. Birtariul, om hazliu, a voit să afle naturelul óspetilor sei de diferite națiuni și spre scopul acesta s'a folosit de un mijloc curios.

Când a venit francesul în birt și a cerut bere, i-a pus în păhar o muscă. Francesul observându-o, a dat berea înderépt, a cerut altă bere și la socótă a plătit ambele păhare: francesul e galant.

Birtariul asemenea a pus și la ceialalți óspeți. Englezul observând musca, a cerut și el altă bere, dar a plătit numai un păhar: englezul mai puțin galant.

Nemțul observând și el musca, a scos-o din păhar și a beut berea.

Italianul a chiebat pe birtar și i-a aruncat în cap berea cu musca, fără ca să o plătescă: italianul are natură vehementă.

În fine rusul de și a observat musca, nu și-a luat ostenela să o scótă, ci a beut berea cu muscă cu tot.

* * *

Chimenet. Când călătoreau la procesul Memorandumului studenții universitari din București, dincóce de Brașov trenul se opri la o stațiune mică.

— Ce stațiune va fi asta? întrebare căți-va studenți, ér unul din ei privind afară le dișe:

— *E stațiunea Chimenet.* (Veduse adecă inscripția: kimenet = eșire).

În apropiere de Cluș la o altă stațiune ér întrebare studenții de numele stațiunii. Un alt student privi afară și dând cu ochii de inscripția obicinuită: kimenet dișe:

— Ce naiba, *éră suntem la stațiunea „Chimenet“.*

De ale casei.

Caș de mere gutăi. Un klgrm. de gutai fierte și strecurate prin sită, se fierb în o cratiță nouă, cu un jumătate klgrm de zăhar pisat și cu cója unei jumătăți de alămăi tăiată mărunt. După ce s'a fiert bine acésta amestecătură, trebuie unsă gros pe fărfulii și pusă la loc cald să se usce. Dacă s'a uscat în destul, trebuie tăiată în deosébite figuri și păstrată pe iarnă în sticle.

*

Caș de mere gutăi în alt mod. La un klgrm de zăhar se pune atăta apă, cât se sbea în el, apoi trebuie fiert până se îngróșe. Acum se pune în el, un klgrm de mere gutăi fierte bine strecurate prin sită désă. apoi o bucată de vanilie. Timp scurt trebuie fierte împreună aceste; în urmă se golesce în o formă frumoasă de tinichea, se pune în loc călduros, până se uscă încet, și se face curat și transparent. Atunci se rēstórnă din formă, dar numai la întrebuintare se taie în bucăți.

* * *

Metod simplu pentru a vāpsî negru. La o rochie se pune în o căldare 2 litre de oțet, peste el trebuie pusă atăta apă, cât se ajungă pentru a muia bine stofa; se mai pune în el „scorțișóră de cernit“ de 10 cruceri, „piatră vénéță“ de 6 cruceri și „piatră acră“ de 4 cruceri. (Piatră acră însă nu strică și mai multă). Aceste trebuie fierte împreună, mestecându-le în continuu până se topesc și fluiditatea capătă colóre négră. Stofa, care este de vāpsit, întâiu se spală și când e de jumătate uscată, se pune în fluiditatea ferbendă, se tot întórece mereu stofa până se crede a fi de ajuns, atunci se ia afară și fără a se stórce se pune în un loc umbros să se usce. După ce s'a uscat bine, se spală de vre-o două-ori în apă rece curată și éráși se întinde spre a se usca, când este de jumătate uscată trebuie călcată pe dos.

Pe la sate unde este scórtă de arini se póte pune și de acésta și în loc de oțet borș, numai la folosirea borșului nu se pune apă, decât borșul curat.

Însé în cazul acesta colóreă nu va fi așa trainică.

Acésta vāpsală se póte folosi și la tort, lână și la ori ce stoffe, afară de cele de colóreă roșie.

Valeria Fodorean.

Deslegarea gâciturci numerice din n-rul 16 este: 1. a muri. 2. moral 3. miel, 4. neted, 5. des. 6. don, 7. sec 8. Pitue, 9. tinér.

1—35 Deșteptă-te române din somnul cel de mórte.
Deslegare corectă am primit dela d-rele Augusta V. Vlăduț (Turda), Lucretia Foltuț (Făgăraș) și dela domni: Nicolau Onciul (Uzdin), D. Roman (Vaț) și D. Nistor (Arpătac).

Premiul l'a căștigat prin sorțare dl D. Nistor.

Correspondența.

V. V—u în *Braș*. Mulțămitele nóstre. Să publică. Vē rugăm și pentru celelalte la timpul său.

I. C. în *Ploiesci*. Vē mulțămim pentru cele trimise până acum. „Corabia lui Noe“ și „Papa și grecul“ nu le putem publica, din motive binecuvântate; Vē rugăm a dispune de ele.

V. E. R. în *A. I. Poesiile* sunt slabe, nu se pot publica. Gâcitura de șac vom folosi-o.

I. Dem. în *București*. Vē mulțămim, urmază scrisóre.

Mihu din Ardel. În nr. 17 V'am răspuns la acest loc. Nrii ultimi noi i-am trimis la Vișeu. Acum am espedat alții la adresă. Despre schimbarea domiciliului se ne avisăți.

Bas. în *B. U.* Salutare; nimic nou de interes. În curénd vom serie.

Red.